

माध्यमिक तह (कक्षा ९-१०)

विषय : स्वास्थ्य तथा शारीरिक शिक्षा

विषयगत परीक्षाको प्रश्न योजना

एकाइ	पाठ्यक्रमको क्षेत्र	विषयगत प्रश्न सङ्ख्या	अङ्क भार
१.	स्वास्थ्य शारीरिक शिक्षा र वातावरणीय स्वास्थ्य	१० X १	१०
२.	सामुदायिक स्वास्थ्य र मानसिक स्वास्थ्य		
३.	मानव शरीर र पोषण	१० X १	१०
४.	प्राथमिक उपचार र सुरक्षा		
५.	सर्ने तथा नसर्ने रोगहरु	१० X १	१०
६.	पेशागत स्वास्थ्य		
७.	शारीरिक शिक्षा र खेलकूद	१० X १	१०
८.	खेल विज्ञान		
९.	शारीरिक व्यायाम तथा कवाज	१० X १	१०
१०.	एथलेटिक्स		
११.	भलिबल, क्रिकेट	१० X १	१०
१२.	वास्केटबल, फुटबल, ह्याण्डबल,		
१३.	कबड्डी, टेवलटेनिस, मार्सलआर्ट	१० X १	१०
१४.	खो खो, व्याडमिन्टन		
	जम्मा	१० X ६	६०

विषय : वेद

विषयगत परीक्षाको प्रश्न योजना

एकाइ	पाठ्यक्रमको क्षेत्र	विषयगत प्रश्न सङ्ख्या	अङ्क भार
१.	शुक्लयजुर्वेदका सौमिक ग्रह ग्रहण तथा संस्कार	१० X २	२०
२.	शुक्लयजुर्वेदका वाजपेय यज्ञ र राजसूय यज्ञ गणपतिप्रार्थना र शान्तिपाठ		
३.	शुक्लयजुर्वेदका अभिषेकार्थ जलग्रहण, आज्यग्रहण	१० X १	१०
४.	उखासम्भरणादि यज्ञ, पिण्डपितृयज्ञ		
५.	उखाधारणादि, अग्न्युपस्थान, समिधाधान र इष्टकाचयनादि मन्त्रहरु, स्थाणुहोम, सोमप्राथना	१० X १	१०
६.	याज्ञवल्क्य शिक्षा (पूर्वार्ध, उत्तरार्ध) स्वरज्ञान, मात्राज्ञान आदि	१० X २	२०
	जम्मा	१० X ६	६०

विषय : ज्योतिष

विषयगत परीक्षाको प्रश्न योजना

एकाइ	पाठ्यक्रमको क्षेत्र	विषयगत प्रश्न सङ्ख्या	अङ्क भार
१.	पञ्चाङ्ग परिचय, इष्टकाल, भयात, भभोग, नक्षत्रचरण निर्धारण, ग्रहस्पष्ट र लगनसाधन	१० X १	१०
२.	भुक्तोनविंशोत्तरी, त्रिभागी, योगिनीदशासाधन		
३.	ग्रहपरिचय, उच्च नीच्च, शत्रु, मित्र, शुभ, अशुभ, उदय, अस्त, वकीमार्गी, बलि र निर्बल विचार	१० X १	१०
४.	भावज्ञान, फलादेश र स्त्रीजातकफल		
५.	त्रिभुज र चतुर्भुजको लम्ब, क्षेत्रफल साधन, समचतुर्भुजको आयात, वर्ग र समलम्बचतुर्भुजको क्षेत्रफल साधन		
६.	सम-विषमा खातको घनफलसाधन, छाँया, शंकु र दीपौच्च परस्पर पत्ता लगाउने तरिका, समीकरणका आधारमा व्यक्ताव्यक्तराशिमान साधन	१० X १	१०
७.	गृहारम्भ, गृहप्रवेश, कलशचक्र, वृषवास्तु, यात्राकाल, पुण्यकाल, द्विरागमन, अन्नप्राशन, चूडाकर्ममुहूर्त, अक्षरारम्भ, उपनयन, विवाह, व्रतबन्ध र कर्णवेध मुहूर्त	१० X १	१०
८.	यात्राकाल, बार, नक्षत्र, तिथि शूल र त्याज्य दिगीश विचार		
९.	प्रमुख ज्योतिर्विदहरुको परिचय - आर्यभट्ट बराहमिहिर, भाष्कराचार्य, नयराजपन्त, टलेमी, ग्यालिलियो र न्युटन	१० X १	१०
१०.	ज्योतिषशास्त्रको परिचय, उद्देश्य तथा ज्योतिषशास्त्रका प्राचीन र नवीन विभागहरु, आकाशगंगा र सौर्यमण्डलको परिचय		
११.	वर्ग, वर्गमूल, घनमूल, इष्टकर्म, मिश्र व्यवहार, क्षेत्र व्यवहार, वृत्ति व्यवहार, श्रेढी, क्षेत्र र राशीव्यवहार	१० X १	१०
१२.	करणी, कुट्टक, वर्ग प्रकृति, चक्रवाल, एक-अनेक, वर्णसमीकरण र मध्यमाहरण, एवम भाष्करीय बीच गणितका पद्यहरु		
	जम्मा	१० X ६	६०

विषय : कर्मकाण्ड

विषयगत परीक्षाको प्रश्न योजना

एकाइ	पाठ्यक्रमको क्षेत्र	विषयगत प्रश्न सङ्ख्या	अङ्क भार
१.	नित्यकर्म, पञ्चगव्य कर्मपात्रनिर्माण, अर्घ्यस्थापन, प्राणप्रतिष्ठा, पञ्चोपचार, षोडशोपचार, अग्निस्थापना, रुद्राभिषेक, दुर्गापूजा,	१० X १	१०
२.	पुरुषसूक्त, श्रीसूक्त, उषःसूक्त, शिवसंकल्पसूक्त,		
३.	मुहूर्त ज्ञान (अग्निवास, शिववास, यात्रा, गृहारम्भ, गृहप्रवेश, गृहवास्तु, कलशचक्र, पुराणश्रवण, चूडा, व्रतबन्ध, विवाह, द्विरागमन	१० X १	१०
४.	षोडश संस्कार विधि ज्ञान		
५.	मण्डप निर्माण विधि र रेखीका प्रकार, यज्ञभेदले सामग्रीका प्रकार	१० X १	१०
६.	उपकरण निर्माण (पवित्र, ऋषि, मोटक, बर्हि, विष्टर) तथा अन्य उपकरणको ज्ञान		

७.	संकल्प (प्रतिज्ञा, गोदान, वरणी, हवन, श्रावणी, कन्यादान, ग्रहदान, अन्नदान, भूयसीदान)		
८.	अन्त्य कर्म (वैतरणी, दशदान, शवबन्धन, दाहसंस्कार, दशाहक्रिया, एकादशाह संस्कार, मध्यम उत्तम शोडषी, सपिण्डी, पार्थेय श्राद्ध, ऊनमासिक-मासिक)	१० X १	१०
९.	श्राद्ध विधि (वार्षिक, तर्षण, एकोदिष्ट, एकपार्वण, पार्वण, तीर्थ, नान्दी, ब्रह्मकपाली, त्रिपिण्डी, अविधवानवमी, आत्मश्राद्ध)		
१०.	शान्ति विधि (दीप, कलश, गणेशपूजनसहित वैदिक तथा तान्त्रिक विधिले नवग्रह शान्ति, मूल शान्ति, कालसर्पयोग शान्ति, अपशकुन शान्ति)	१० X १	१०
११.	चक्र एवं कुण्ड निर्माण (वास्तु चक्र, योगिनी चक्र, सर्वतो भद्र चक्र, लिङ्गतोभद्रचक्र एवं देवीयज्ञ र देवयज्ञसम्बन्धी कुण्ड निर्माण ज्ञान)		
१२.	संस्कृत भाषाको कारकीय ज्ञान तथा सुवन्त तिडन्तको वचन र पदज्ञान		
१३.	ह्रस्व, दीर्घ, प्लुत, उदात्त, अनुदात्त, स्वरितको ज्ञानपूर्वक रुद्राष्टाध्यायीको ज्ञान	१० X १	१०
१४.	कर्मकाण्डको शास्त्रीय परम्परा र ऋषि महर्षिका मतअनुसार लोक व्यवहारमा यसको प्रयोजन		
	जम्मा	१० X ६	६०

विषय : संस्कृत व्याकरण
विषयगत परीक्षाको प्रश्न योजना

एकाइ	पाठ्यक्रमको क्षेत्र	विषयगत प्रश्न सङ्ख्या	अङ्क भार
१.	महेश्वरका चौध सूत्र, प्रत्याहार, स्थान, प्रयत्न (आभ्यन्तर र बाह्य) सूत्रको लक्षण, पाणिनिका सूत्रहरुको भेद, सूत्रहरुको अर्थ गर्ने तरिका, संज्ञासन्धिज्ञान र पंचसन्धिक प्रमुख सूत्रहरुको व्याख्या र रुपसिद्धि		
२.	अजन्त-पुलिंग, स्त्रीलिंग, नपुंसकलिंग एवं हलन्त- पुलिंग, स्त्रीलिंग, नपुंसकलिंगका शब्दहरुको प्रमुख सूत्रसहित रुपसिद्धि, रुपायन, सूत्रव्याख्या र अव्ययको परिचय	१० X १	१०
३.	स्त्रीप्रत्ययका कारिका र प्रमुख सूत्रहरुको व्याख्यासहित टाप, डाप, चाप, डीप, डीष, डीन, ऊङ् र ति प्रत्ययबाट निष्पन्न रूप		
४.	सुब्विभक्तिको अर्थ, कारकको लक्षण, कारक प्रकरणका प्रमुख सूत्रहरुको व्याख्यासहित, कर्तृ, कर्म, करण, सम्प्रदान, अपादान, अधिकरण कारकको परिचय एवं सम्बन्ध विभक्तिमा कारकत्वअभाव ज्ञान	१० X १	१०
५.	लक्षण उदाहरण सूत्रार्थ लौकिक अलौकिक विग्रहसहित, केवल समास, अव्ययीभाव, तत्पुरुष (कर्मधारय, द्विगु, नञ, गति, उपपद) बहुव्रीहि, द्वन्द्व, एकशेष र अलुक समास		
६.	सूत्रार्थ र रुपसिद्धि प्रक्रियासहित अपत्याधिकार, रक्तादयर्थ, चातुरार्थिक, शैषिक, विकारार्थ, ठगार्थ, ठगाधिकार, प्रागिद्व्यतीय,	१० X १	१०

	प्रकरणका प्रत्ययहरूद्वारा निष्पन्न शब्द		
७.	कृत्यपूर्वकृदन्त र उत्तरकृदन्तका मुख्यसूत्रहरूको व्याख्यासहित प्रमुख प्रत्ययबाट शब्दनिर्माण		
८.	लकारको अर्थ, लकारका भेद, लादेश प्रत्ययहरू र तिनको वचन, पुरुष एवं पदगत भेद, दशगणमा प्रयुक्त विकरणविधायकसूत्र र विकरणको ज्ञान एवं प्रयोग		
९.	धातुको अर्थ, धातुका भेद, दशलकारमा गणअनुसार भू, द्युत्, भज्, णीञ्, श्रु, अस्, ब्रूञ्, हन्, शीङ्, हु, भी, दीव्, नृत्, चिञ्, आप्, तुद्, भ्रस्ज्, रुध्, इन्धी, तन्, कृञ्, ग्रह्, कीञ्, चुर, वच्, कथ्, मन्त्र्, गण्, पाल्, पूज् धातुहरूका कर्तृ, कर्म र भाववाच्यमा रूपसिद्धि एवं रूपावली	१० X १	१०
१०.	ण्यन्त- सन्नन्त नामधातु, यङन्त, यङ्लुगन्त र लकारार्थका प्रमुख सूत्रहरूको अर्थ एवं रूपसिद्धि प्रक्रिया		
११.	वार्तिकको अर्थ र सूत्रमा वार्तिकको आवश्यकतासम्बन्धी ज्ञान एवं प्रयोग	१० X १	१०
१२.	परिभाषाको अर्थ, भेद, आवश्यकतासहित मुख्य मुख्य परिभाषाहरूको व्याख्या		
१३.	स्फोट शब्दको व्युत्पत्ति, लक्षण र भेद		
१४.	पाणिनि, कात्यायान, पतञ्जलि, भर्तृहरि, भट्टोजीदीक्षित, नागेश भट्ट, कौण्डभट्ट र वरदराजाचार्यको परिचय	१० X १	१०
	जम्मा	१० X ६	६०

विषय : भूगोल
विषयगत परीक्षाको प्रश्न योजना

एकाइ	पाठ्यक्रमको क्षेत्र	विषयगत प्रश्न सङ्ख्या	अङ्क भार
१.	भूगोलको परिचय पृथ्वी र गणितको परिचय		
२.	पृथ्वीको परिचय	१० X १	१०
३.	गणितको परिचय		
४.	स्थलमण्डल	१० X १	१०
५.	जलमण्डल		
६.	वायुमण्डल	१० X १	१०
७.	भौगोलिक परिचय		
८.	नेपालको नक्सा	१० X १	१०
९.	कृषि		
१०.	उद्योग, यातायात र व्यापार		
११.	मानव तथा आर्थिक भूगोल	१० X १	१०
१२.	प्राकृतिक साधन		
१३.	विश्वको जनसंख्या		
१४.	मानचित्रको निर्माण	१० X १	१०
१५.	मौसमी यन्त्रहरू		
१६.	रेखाचित्र र चक्रचित्रको परिचय, निर्माण र प्रयोग		
	जम्मा	१० X ६	६०

विषय : जनसंख्या शिक्षा
विषयगत परीक्षाको प्रश्न योजना

एकाइ	पाठ्यक्रमको क्षेत्र	विषयगत प्रश्न सङ्ख्या	अङ्क भार
१.	जनसंख्या शिक्षाको अवधारणा र नेपालको जनसंख्याको स्थिति	१० X १	१०
२.	जनसंख्याका तत्वहरू (जन्म, मृत्यु, बसाइसराई) र यसका मापकहरू	१० X १	१०
३.	विश्वको जनसंख्याको स्थिति, जनसंख्या बृद्धिका मापकहरू, पारिवारिक जीवन	१० X १	१०
४.	जनसंख्या तथ्यांकका स्रोतहरू, किशोरावस्था, यौन तथा प्रजनन	१० X १	१०
५.	जनसंख्या बृद्धि, यसका परिणामहरू र व्यवस्थापनका उपायहरू	१० X १	१०
६.	परिवार नियोजन, गुणस्तरीय जीवन र जनसंख्यासम्बन्धी योजनाहरू	१० X १	१०
	जम्मा	१० X ६	६०

आधारभूत तह (साविक निम्नमाध्यमिक तह कक्षा ६-८)

विषय : पूर्व व्यासायिक शिक्षा

विषयगत परीक्षाको प्रश्न योजना

एकाइ	पाठ्यक्रमको क्षेत्र	विषयगत प्रश्न सङ्ख्या	अङ्क भार
१.	पेसागत शिक्षा	१० X २	२०
२.	रोजगार		
३.	तालिम		
४.	तरकारी खेती	१० X १	१०
५.	फलफूल खेती		
६.	खाद्य सामग्री		
७.	पशुपंछी	१० X १	१०
८.	शिल्पकला	१० X १	१०
९.	सिलाइ बुनाइ		
१०.	माटोको काम		
११.	सञ्चारसम्बन्धी ज्ञान	१० X १	१०
१२.	स्थानीय प्रविधि		
१३.	आधुनिक प्रविधि		
	जम्मा	१० X ६	६०

विषय : स्वास्थ्य, जनसंख्या वातावरण

विषयगत परीक्षाको प्रश्न योजना

एकाइ	पाठ्यक्रमको क्षेत्र	विषयगत प्रश्न सङ्ख्या	अङ्क भार
१.	स्वास्थ्य शिक्षा	१० X २	२०
२.	जनसङ्ख्या शिक्षा	१० X २	२०
३.	वातावरण शिक्षा	१० X २	२०
	जम्मा	१० X ६	६०